

MODERN IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSÉRT KONCEPCIÓ

I. rész

JAVASLAT
AZ ALAPTÖRVÉNY
ÉS AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ
EGYES JOGSZABÁLYOK MÓDOSÍTÁSÁRA

MAGYAR BÍRÓI EGYESÜLET
2026. június 22.

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ	4
ÖSZEFoglaló	5
1. JAVASLAT AZ „ÚJ” VAGYONI ELÉGTÉTELRE VONATKOZÓ SZABÁLYOZÁS HATÁLYON KÍVÜL HELYEZÉSÉRE	6
1.1. Javaslat	6
1.1.1. Javaslat a Pp. 147/A.§ hatályon kívül helyezésére	6
1.1.2. Javaslat a Pp. 157.§ (1) és (2) bekezdésének módosítására	6
1.1.3. Javaslat a Pp. 158.§ (4) bekezdésének módosítására	7
1.1.4. Javaslat a Kp. egyes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezésére	7
1.1.5. Javaslat a Pevtv. egyes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezésére	8
1.2. Indokolás	8
1.2.1. A hatályos nemzeti szabályozás	8
1.2.2. A szabályozás problémái	9
1.2.3. Összegzés	13
1.3. A javaslat jogalkotási és költségvetési következményei.....	13
2. JAVASLAT A BÍRÓI ÉLETPÁLYÁVAL KAPCSOLATOS SZABÁLYOZÁS MÓDOSÍTÁSÁRA.....	14
2.1. Javaslat	14
2.1.1. Javaslat az Alaptörvény 26. cikk (2) bekezdésének módosítására	14
2.1.2. Javaslat a Bjt. 4. § (1) bekezdésének módosítására	14
2.2. Indokolás	15
2.2.1. A hatályos nemzeti szabályozás	15
2.2.2. Nemzetközi szabályozás.....	15
2.2.3. A szabályozás problémái.....	16
2.3. A javaslat jogalkotási és költségvetési következményei.....	17
3. JAVASLAT A BÍRÓI ILLETMÉNYRENDSZERREL KAPCSOLATOS PROBLÉMÁK KEZELÉSÉRE.....	18
3.1. Javaslat	18
3.1.1. Javaslat a Bjt. 173. § (2) bekezdésében foglaltak módosítására	18
3.1.2. Javaslat a Bjt. 174. § (3) bekezdésében foglaltak módosítására	18
3.1.3. Javaslat a Bjt. 169. § (2) bekezdésében foglaltak módosítására	18
3.2. Indokolás	19
3.2.1. A hatályos nemzeti szabályozás	19
3.2.2. A szabályozás problémái.....	19
3.2.2.1. Az egyes bírósági szinteken dolgozó bírók illetményének aránytalan különbsége.....	19
3.2.2.2. A bírói illetményalap eróziója.....	19
3.2.2.3. A bírói illetményalap valorizációjának elmaradása	20
3.2.2.4. A bírói és ügyészi juttatások, javadalmak, pótlékok közötti különbségek	21
3.2.3. A javaslat jogalkotási és költségvetési és következményei.....	21

4. JAVASLAT A TÁRGYALÁS ONLINE NYILVÁNOSSÁGÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ SZABÁLYOZÁS HATÁLYON KÍVÜL HELYEZÉSÉRE	22
4.1. Javaslat	22
4.1.1. Javaslat a Pp. egyes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezésére	22
4.1.2. Javaslat a Be. egyes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezésére	22
4.1.3. Javaslat az IM rendelet hatályon kívül helyezésére.....	22
4.2. Indokolás	22
4.2.1. A hatályos nemzeti szabályozás	22
4.2.2. Nemzetközi szabályozás	23
4.2.3. A szabályozás problémái.....	24
4.2.4. Összegzés	25
4.3. A javaslat jogalkotási és költségvetési következményei.....	25

ELŐSZÓ

A Magyar Bírói Egyesület Alapszabálya szerint a bírói függetlenség védelme, a bírói jogalkalmazás színvonalának és feltételeinek fejlesztése, a jogállamiság teljesebbé tétele, a bírói hivatás megfelelő társadalmi elismertetése, valamint a bírák élet- és munkakörülményeinek javítása érdekében látja el feladatait.

Az egyesület elnöksége 2026. április 29-én tartott ülésén előkészítő munkacsoport létrehozását határozta el a Modern Igazságszolgáltatásért Koncepció kidolgozása érdekében.

A döntés azt a célt szolgálta, hogy a MABIE - problématerkép felállításával - javaslattevőként közreműködjön az igazságszolgáltatás kereteit meghatározó jogszabályok módosításában.

A bírósági szervezet valamennyi szintjét képviselő munkacsoportokban munkatársaink a szervezetet érintő, fejlesztésre szoruló területekkel kapcsolatban fogalmazták meg elképzeléseiket.

A javaslatok összeállítása során a hatályos nemzeti és nemzetközi szabályozás bemutatásán túl vizsgáltuk a szabályozás gyakorlati problémáit és azt is, hogy végrehajtása milyen jogalkotási, vagy költségvetési következménnyel jár.

A Modern Igazságszolgáltatási Koncepció I. részében felsorolt problémák azonnali orvoslását az igazságszolgáltatás működésének biztosítása és teljes függetlenségének helyreállítása érdekében elengedhetetlennek tartjuk.

A rendszer hatékony és észszerű működéséhez szükséges, jogalkotást igénylő egyéb javaslatokat az év során témakörönként csoportosítva terjesztjük elő.

Dr. Boros Katalin
elnök
Magyar Bírói Egyesület

ÖSZEFoglaló

1. Az első javaslat az úgynevezett „új” vagyoni elégtétel jogintézményének hatályon kívül helyezésére irányul.

Javaslatunk szerint a polgári ügyszakban már bevezetett, a közigazgatási ügyszakban pedig 2026. július 1-től bevezetésre váró, a Pp.-ben és a Kp.-ban megjelenő szabályozás soron kívüli felülvizsgálatára van szükség. A hatásvizsgálat nélkül bevezetett, alkotmányos és eljárásjogi szempontból előkészítetlen szabályozás a Pevtv.-ben már ismert szabályozással részben átfedésben úgy ró új terhet a bíróságra, hogy az a pertartam csökkenését nem eredményezi.

2. A második javaslat a bírói életpályához kapcsolódó egyes alaptörvényi és Bjt.-beli szabályozások módosítására, ezen belül a bírói kinevezéshez szükséges életkor 30 évre történő leszállítására, illetve a kötelező külső gyakorlatra vonatkozó szabályozás hatályon kívül helyezésére irányul.

A módosításra azért van szükség, mert a szabályozás a jelenlegi formájában a klasszikus, fogalmazó - titkár - bíró életpályamodell megvalósítását anélkül lehetetleníti el, hogy a bírói állásra pályázó külső jelöltek helyzetét javítaná.

3. A harmadik javaslat bírói illetményrendezéssel kapcsolatos akut problémák orvoslását célozza.

Az előterjesztés indoka többirányú. A bírói illetményalap a valorizáció hiánya miatt évről évre értékvesztést szenved el, amely a szervezetet a tőle független törvényhozó hatalommal való egyezkedésre készíti. A szabályozás módosításával a bírói függetlenség fontos eleme áll helyre. Az automatikus indexálás elkerülhetővé teszi a korábbi, „négyoldalú megállapodás” utáni közjogi helyzet kialakulását, a beosztási pótlékok rendezése felszámolja a szervezeten belüli bérfeszültségeket, a bírói és ügyészi jogállási törvények szinkronizálása pedig helyreállítja az igazságszolgáltatás e két kiemelt területének egységes kezelését.

4. A negyedik javaslat a tárgyalások online nyilvánosságára vonatkozó szabályozás felülvizsgálatára irányul

A javaslat célja, hogy a hardver- és szoftverfejlesztési, adatkezelési, valamint eljárásjogi szempontból átgondolatlan szabályozás helyét új, végrehajtható, valós társadalmi igényekre épülő szabályozás vehesse át.

1. JAVASLAT AZ „ÚJ” VAGYONI ELÉGTÉTELRE VONATKOZÓ SZABÁLYOZÁS HATÁLYON KÍVÜL HELYEZÉSÉRE

1.1. Javaslat

Az első javaslat a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 147/A. §, 157. § (1) bekezdés d) pont hatályon kívül helyezésére, valamint a 157. § (2) bekezdés, 158. § (4) bekezdés módosítására vonatkozik.

A javaslat másodikként a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 2026. július 1. napján hatályba lépő 36. § (1) bekezdés e) ponttal és a 157. § (15) bekezdéssel kapcsolatban az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2025. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 170. §, 171. §-ainak soron kívüli hatályon kívül helyezésére irányul.

A javaslat harmadikként a polgári peres eljárás elhúzódásával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítéséről szóló 2021. évi XCIV. törvény (a továbbiakban: Pevtv.) 8. § (4) bekezdésének soron kívüli hatályon kívül helyezését célozza.

1.1.1. Javaslat a Pp. 147/A.§ hatályon kívül helyezésére

Javaslatunk szerint a Pp. 147/A.§-ának hatályon kívül helyezésére van szükség az alábbiak szerint.

„~~[147/A. § [A határidő túllépése]–~~

~~(1) Ha a bíróság a számára törvényben megállapított intézkedési határidőt túllépi, a határidő lejártát követő naptól kezdve naponta, a késedelem első napján érvényes, a minimálbér 1,5-százalékának megfelelő mértékű vagyoni elégtételt nyújt hivatalból a felek részére.~~

~~(2) A vagyoni elégtételt az a bíróság nyújtja, amelynek eljárásában a határidőtúllépés megvalósult. Ha az eljáró bíróság nem jogi személy, a vagyoni elégtételt az a jogi személyiséggel rendelkező bíróság nyújtja, amelynek illetékességi területén az eljáró bíróság található.~~

~~(3) A bíróság a vagyoni elégtétel nyújtására vonatkozó kötelezettségről — a vagyoni elégtételre jogosultak nevének, lakóhelyének (székhelyének), valamint a vagyoni elégtétel összegének megjelölésével — a határidőtúllépéssel érintett intézkedés megtételétől számított nyolc napon belül értesíti a vagyoni elégtételt nyújtó bíróság gazdasági hivatalát. A gazdasági hivatal az értesítés kézhezvételétől számított 30 napon belül intézkedik a kifizetés iránt.]”~~

1.1.2. Javaslat a Pp. 157.§ (1) és (2) bekezdésének módosítására

Javaslatunk szerint a Pp. 157.§ (1) és (3) bekezdésének módosítására van szükség az alábbiak szerint.

„157. § [A kifogás előterjesztésének okai, a kifogás tartalma, visszavonása]

(1) A fél az ügyben eljáró bíróság előtt kifogást nyújthat be, ha

a) törvény a bíróság részére az eljárás lefolytatására, eljárási cselekmény elvégzésére vagy valamely határozat meghozatalára határidőt állapított meg, azonban az eredménytelenül telt el,

b) a bíróság eljárási cselekmény elvégzésére határidőt tűzött, amely eredménytelenül telt el, és a bíróság a mulasztóval szemben nem alkalmazta e törvény által lehetővé tett intézkedéseket,

c) a bíróság az adott eljárási cselekményt az annak elvégzésére elegendő észszerű időtartamon belül nem végezte el vagy annak elvégzéséről nem rendelkezett[7]

~~[d) * a bíróság a határidőtúllépés miatti vagyoni elégtétel megfizetése iránt határidőben nem intézkedett].~~

(2) A kifogást az ügyben eljáró bíróságnál írásban lehet benyújtani, a kifogás elbírálására hatáskörrel rendelkező bírósághoz címezve, kérve a kifogás elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságtól a mulasztás tényének megállapítását, valamint – megfelelő határidő tűzésével – a mulasztó bíróságnak az (1) bekezdés a)[,] és c) [és d)] pontjában foglalt esetben az elmulasztott eljárási cselekmény, intézkedés elvégzésére vagy határozat meghozatalára, az (1) bekezdés b) pontjában foglalt esetben pedig az adott ügyben leghatékonyabb intézkedés foganatosítására történő utasítását.

(...)"

1.1.3. Javaslat a Pp. 158.§ (4) bekezdésének módosítására

Javaslatunk szerint a Pp. 158.§ (4) bekezdésének módosítására van szükség az alábbiak szerint.

„158.§ (...)

(4) Ha a kifogást elbíráló bíróság a kifogásban foglaltaknak helyt ad, a mulasztó bíróságot határidő tűzésével a 157. § (1) bekezdés a) és c) pontjában foglalt esetekben az ügy továbbviteléhez szükséges intézkedés megtételére, ~~[a 157. § (1) bekezdés d) pontjában foglalt esetben az intézkedés megtételére,]~~ a 157. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt esetben pedig az adott ügyben leghatékonyabb intézkedés foganatosítására hívja fel. A felhívásban – a 157. § (1) bekezdés a) [és d)] pontjában foglalt esetet kivéve – a kifogást elbíráló bíróság az eljáró bíróságot meghatározott eljárási cselekmény lefolytatására nem utasíthatja. A kifogás alaptalansága esetén azt indokolt határozattal elutasítja.

(...)"

1.1.4. Javaslat a Kp. egyes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezésére

Javaslatunk szerint a Kp. egyes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezésére van szükség az alábbiak szerint.

„170. § [A Kp. 157. §-a a következő (15) bekezdéssel egészül ki:

~~„(15) E törvénynek az igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2025. évi XLIX. törvénnyel (a továbbiakban: Módtv.) megállapított 36. § (1) bekezdés e) pontjában foglaltak alapján a polgári perrendtartás határidő-túllépésre vonatkozó szabályait a 2026. július 1. napját követő határidő-túllépés esetén kell alkalmazni.”]~~

171. § [A Kp.

a) 36. § (1) bekezdés e) pontjában a „határidőre” szövegrész helyébe a „határidőre és az e törvény szerinti peres eljárások tekintetében a határidő-túllépésre” szöveg és

b)

lép.]”

1.1.5. Javaslat a Pevtv. egyes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezésére

Javaslatunk szerint a Pevtv. 8.§ (4) bekezdésének hatályon kívül helyezésére van szükség az alábbiak szerint.

„8.§ (...)

~~[(4) Ha a bíróság törvényben megállapított intézkedési határidő túllépése miatt a bírósági eljárásban vagyoni elégtételt nyújt a felek részére, akkor ugyanezen bírósági eljárás vonatkozásában további vagyoni elégtétel iránti igény csak a nyújtott elégtétellel nem kompenzált időszak vonatkozásában érvényesíthető. Ez utóbbi esetben a bírósági eljárás figyelembe vehető időtartamának számítása során a bírósági eljárásban nyújtott elégtétellel érintett napokat is figyelembe kell venni, ugyanakkor e napok tekintetében további vagyoni elégtétel nem érvényesíthető.]”~~

1.2. Indokolás

1.2.1. A hatályos nemzeti szabályozás

A Módtv. a bírósági szervezetrendszer egységes tiltakozása ellenére 2025. augusztus 19-ei hatállyal új jogintézményt vezetett be. A módosítás alapján (első lépésben a polgári perekben, majd 2026. július 1-jétől közigazgatási perekben is) ha a bíróság a törvényben megállapított intézkedési határidőt túllépi, a határidő lejártát követő naptól kezdve vagyoni elégtételt nyújt a felek részére. E vagyoni elégtételt külön kérelem nélkül, hivatalból kell megállapítani és kifizetni.

Az eljárásrend a Pp. 147/A. §-ában jelenik meg. A megjelölt jogszabályhelyen szereplő előírások szerint, ha a bíróság a számára törvényben megállapított intézkedési határidőt túllépi, a határidő lejártát követő naptól kezdve naponta, a késedelem első napján érvényes, a minimálbér 1,5 százalékának megfelelő mértékű vagyoni elégtételt nyújt hivatalból a felek részére. A vagyoni elégtételt az a bíróság nyújtja, amelynek eljárásában a határidőtúllépés megvalósult. Ha az eljárás bírósága jogi személy, a vagyoni elégtételt az a jogi személyiséggel rendelkező bíróság nyújtja, amelynek illetékességi területén az eljárás bírósága található. A bíróság a vagyoni elégtétel nyújtására vonatkozó kötelezettségről – a vagyoni elégtételre jogosultak nevének, lakóhelyének (székhelyének), valamint a vagyoni elégtétel összegének megjelölésével – a határidőtúllépéssel érintett intézkedés megtételétől számított nyolc napon belül értesíti a vagyoni elégtételt nyújtó bíróság gazdasági hivatalát. A gazdasági hivatal az értesítés kézhezvételétől számított 30 napon belül intézkedik a kifizetés iránt.

A fenti szabályozással párhuzamosan a Pp. 157. §-a és 158. §-a azt az eljárásrendet is szabályozza, amellyel a fél azt sérelmezheti, hogy a bíróság a határidő túllépése miatti vagyoni elégtétel megfizetése iránt nem intézkedett. A Módtv. 143. § (1) bekezdése a Pp. 157. § (1) bekezdését olyan szabályozással egészítette ki, hogy a fél az ügyben eljáró bíróság előtt kifogást nyújthat be, ha a bíróság a határidőtúllépés miatti vagyoni elégtétel megfizetése iránt határidőben nem intézkedett.

2025. október 1-jei hatállyal módosult a bíróságok egységes iratkezelési szabályzatáról szóló 17/2014. (XII. 23.) OBH utasítás (Beisz.) 84. §-a is, mely alapján polgári, gazdasági, munkaügyi vagy közigazgatási perben a bírósági peres eljárás elhúzódásával kapcsolatos feljegyzést nemperes ügyként kell lajstromozni.

1.2.2. A szabályozás problémái

A vagyoni elégtétel jogintézményének alkalmazása számos jogalkalmazási problémát vet fel.

- A legfontosabb, hogy a magyar bíróságok teljesítménye nem indokolja az „új” vagyoni elégtétel bevezetését, tekintettel arra, hogy az Európai Bizottság 2024-ben közzétett Igazságügyi Eredménytáblája szerint Magyarország a polgári, kereskedelmi, közigazgatási és az egyéb (azaz nem büntető) ügyek lezárásához szükséges becsült idő tekintetében az Európai Unió tagállamai közül a 6. helyen, a polgári és kereskedelmi peres ügyek elsőfokú eldöntéséhez szükséges becsült idő tekintetében a 4. helyen, közigazgatási ügyeknél a 3. helyen, míg a polgári és kereskedelmi peres ügyek valamennyi fokon történő eldöntéséhez szükséges becsült idő tekintetében az 1. helyen, közigazgatási ügyekben pedig a 2. helyen szerepelt.
- Az észszerű határidő követelményének vizsgálata és az annak sérelméhez kapcsolódó vagyoni elégtétel a Pevtv. rendszerében már rendezett. A Pevtv.-ben kialakított jogintézmény kifejezetten az elhúzódó eljárások és az észszerű időn belüli elbíráláshoz való jog sérelmének vizsgálatára szolgál. Erre tekintettel a Pp. és a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.) új vagyoni elégtételi rendszere szükségtelen, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (Jat.) 3. § rendelkezésébe ütköző módon indokolatlan párhuzamos szabályozást valósít meg.
- A szabályozás a kétszeres értékelés tilalmára vonatkozó évszázados jogelvbe ütközik.
- Önmagában a hatályba léptető rendelkezés is jogértelmezési nehézséget jelent, ugyanis a Módtv. 166. §-a szerint az új szabályokat 2025. augusztus 19. napját követő határidő-túllépés esetén kell alkalmazni. A Kúria Tanácselnöki Értekezlete 2025. július 2. napján úgy foglalt állást, hogy 2025. augusztus 19. napját megelőzően indult határidőnek a törvény hatálybalépését követő túllépése esetén még nem alkalmazható az új jogintézmény.
- A szankció – félrevezetően - ugyanazt az elnevezést használja, mint a 2022. január 1-jétől alkalmazható Pevtv. által bevezetett, speciális nemperes eljárásban alkalmazható joghátrány.
- A Pevtv. 15. § (4) bekezdése értelmében a bíróság késedelmének idejére a fél részére csak akkor jár vagyoni elégtétel, ha a mulasztás miatt – elvárható időn belül – eljárás elhúzódása elleni kifogást terjesztett elő, ellenkező esetben az eljárás figyelembe vehető időtartamát a bírói mulasztás időtartamával csökkenteni kell.
- A Módtv. szerint a késedelmet követő naptól automatikusan jár a Pp. szerinti vagyoni elégtétel, a felek ezért nem válnak érdekeltté abban, hogy a mulasztás miatt mielőbb eljárás elhúzódása elleni kifogást terjesszenek elő, hiszen számukra a Pevtv. szerinti vagyoni elégtételnél kedvezőbb a Pp. szerinti jogintézmény. A bevezetni szándékozott napi 8.724 forint – amely a minimálbér emelkedésével folyamatosan nőni fog – összegű vagyoni elégtétel mindemellett megkérdőjelezi, hogy a polgári peres eljárás elhúzódásával kapcsolatos vagyoni elégtétel mértékéről és a kifizetendő összeg számításának szabályairól szóló 372/2021. (VI. 30.) Korm. rendelet 1. §. (2) bekezdése szerint járó napi 400 forint valóban méltányos elégtételnek, megfelelő, hatékony

jogorvoslatnak minősül, ahogy azt az Emberi Jogok Európai Bírósága a Szaxon contra Magyarország ügyben a magyar életviszonyokra utalva megállapította.

- A jogalkotó kizárólag annyiban fogadta el a bíróságok részéről tett észrevételeket, hogy a Pp. 147/A. §-a szerinti vagyoni elégtétel mértéke a Módtv. eredeti tervezete szerinti, a minimálbér 3 százalékának megfelelő mértékű napi összegről a hatályba lépett törvényben a felére, a minimálbér 1,5 százalékának megfelelő mértékű összegre mérséklődött, ami 2025. évben napi 4.362 forintot jelentett, 2026-ban napi 4.842 forintot jelent, ami a Pevtv. szerint járó összeg tizenegy-tizenkétszeres összege.
- A vagyoni elégtétel hivatalból történő megállapításának és kifizetésének szabályozása a modern demokratikus jogállamiság és a tisztességes eljáráshoz fűződő jog egyik alapvető elvébe, a magyar jogrend által is részletesen szabályozott önvádra kötelezés tilalmába ütközik, amelynek az egyént, így a bírót is meg kell védenie attól, hogy önmaga ellen kelljen bizonyítékot szolgáltatnia.
- A Módtv. előírása nincs tekintettel sem a munkaszervezési előírásokra, sem a felróhatóságra. Az elsőfokú eljárásban előírt rövid törvényi határidők betartása is objektív akadályokba ütközhet. (pl. a személyállapoti perekben előírt rövid 15/30 nap törvényi határidők, Pp. 431. § (5) bekezdés, Pp. 435. § (4) bekezdés).
- A Pevtv. 15. § (4) bekezdése értelmében a bíróság késedelmének idejére a fél részére csak akkor jár vagyoni elégtétel, ha a mulasztás miatt – elvárható időn belül – eljárás elhúzódása elleni kifogást terjesztett elő, ellenkező esetben az eljárás figyelembe vehető időtartamát a bírói mulasztás időtartamával csökkenteni kell. A Módtv. szerint azonban a késedelmet követő naptól automatikusan jár a Pp. szerinti vagyoni elégtétel, a felek ezért nem válnak érdekeltté abban, hogy a mulasztás miatt mielőbb eljárás elhúzódása elleni kifogást terjesszenek elő, hiszen számukra a Pevtv. szerinti vagyoni elégtételnél kedvezőbb a Pp. szerinti jogintézmény.
- Az egységes jogalkalmazás érdekében az ítélőtáblák polgári kollégiumvezetői az Országos Polgári Gazdasági és Munkaügyi Kollégiumvezetői tanácskozásáról készített összefoglaló anyagban mutattak rá arra, hogy szerteágazó problémák merülnek fel; a jogintézmény alkalmazása során és a vagyoni elégtétel jogintézményének bevezetésétől remélt előnyöket nagyságrendekkel meghaladják a bevezetésével járó, a kitűzött célok megvalósulását lehetetlenné tevő hátrányok.
- Sajtó-helyreigazítási, a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog érvényesítése iránti, a közérdekű adat megismerésére irányuló igényvel összefüggésben indítható, a hozzáférés biztosítása iránti perben a másodfokú bíróság rendelkezésére álló 15 napos eljárási határidőbe beleszámít az iratok átvételére nyitva álló időtartam is. Egy esetleges kézbesítési fikció eleve kizárja a bírósági eljárására meghatározott 15 napos határidő megtartását. Amennyiben ugyanis az elektronikus kapcsolattartásra kötelezett jogi képviselő nem tölti le a részére a tárhelyére érkező iratot, a digitális államról és a digitális szolgáltatások nyújtásának egyes szabályairól szóló 2023. évi CIII. törvény (Dáp tv.) 27. § c) pontja értelmében a küldemény a második értesítés igazolásban feltüntetett időpontot követő ötödik munkanapon minősül kézbesítettnek. Ilyen esetben a hivatalos elérhetőséget biztosító szolgáltató a 16. napon azt igazolja vissza, hogy a küldeményt a címzett másodszeri értesítése ellenére nem vette át.

- Az előzőekben körülírt jogértelmezésből az is következik, hogy a másodfokú tanács elnökének a Pp. 367. § (1) bekezdése szerinti intézkedés megtételére a Pp. 364. §-a folytán alkalmazandó Pp. 110. § (1) bekezdés a) pontja szerinti 30 nap áll a rendelkezésére, amelyet az ezeket a típusú pereket nagy számban tárgyaló másodfokú tanácsok elnökei a korábbi gyakorlatuktól eltérően ki is használnak a vagyoni elégtétel fizetési kötelezettség elkerülése érdekében.
- Jogértelmezési, jogalkalmazási nehézséget vetett fel a gyakorlatban, hogy bár főszabály szerint minden intézkedési határidő elmulasztása alapot ad vagyoni elégtételre, kérdés, hogy valóban minden intézkedési határidő elmulasztása esetén jár-e a vagyoni elégtétel, vagy kivételnek minősíthetők azok a határidők, amelyek jellegüknél fogva nem befolyásolhatják az eljárás időtartamát. Kivételnek minősíthetők az Alaptörvény 28. cikkének megfelelő jogértelmezéssel azok a határidők, amelyek nem a felekhez kötődnek, és amelyek elmulasztása jogsérelmet a feleknek sem közvetlenül, sem közvetve nem okoz.
- Mivel a vagyoni elégtétel a feleknek jár, ellentétes a józan ésszel a feleknek vagyoni elégtételt fizetni olyan határidő elmulasztása miatt, amely számukra jogsérelmet nem okozott és nem is okozhat (pl. tanú, szakértő igazolási kérelmének elbírálása, bírság kiszabása és az ezzel összefüggő intézkedések, jogi segítségnyújtó szolgálat értesítése, szakértői díj megállapításával, ezzel kapcsolatos fellebbezéssel összefüggő intézkedések, kivéve ez utóbbi alól, ha a szakértői díjmegállapítás körében szükséges intézkedés elmaradása miatt nem hozható meg az eljárást befejező döntés, mert ez esetben a mulasztás közvetve már kihat a felekre is).
- Az új vagyoni elégtétel csak intézkedési határidőre vonatkozatható, így a vonatkozó szabályok nem irányadók például a kitűzési határidőkre sem.
- A soron kívüli ügyintézés igénylő ügyekben sérülhetett az ügyek érkezési sorrendben történő elbírálásának elve, ugyanis a soron kívüli elintézés igénylő ügyekre vonatkozó haladéktalan (Büsz. 33/A. §) intézkedési kötelezettség megszegése a vagyoni elégtétel szempontjából nem minősül „törvényben meghatározott határidő elmulasztásának”, és ezért vagyoni elégtétel fizetési kötelezettséget (értesítési kötelezettséget) sem teremt, mert a haladéktalan intézkedési kötelezettségre vonatkozóan a Pp.-ben nincs konkrét, a Pp. 146. § (1) bekezdése szerint megállapított határidő. Ezzel szemben, ha a soron kívülinek minősülő ügyekben a bíróság az egyes eljárási cselekmények elvégzésére a törvényben konkrét, napokban meghatározott határidőt mulaszt, az már vagyoni elégtétel nyújtására adhatott alapot.
- A jogintézmény diszkriminál az ügyek között aszerint, hogy másodfokon a fellebbezés elbírálása tárgyaláson kívül vagy tárgyaláson történik. A Pp. a fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálását tette fő szabállyá, ennek ellenére a tárgyaláson kívüli elbírálásra vonatkozóan a Pp. nem tartalmaz olyan rendelkezést, miszerint az ügyet tárgyaláson kívüli elbírálásra ki kell tűzni. Nem alapos meg ezért vagyoni elégtétel fizetési kötelezettséget, ha a másodfokú bíróság az általános ügyintézési határidőn belül a kitűzésről nem intézkedik. A Pp. nem tartalmaz határidőt a tárgyaláson kívüli befejezésre, arra sem a 30 napos ügyintézési határidő, sem a 4 hónapon belüli tárgyalásra vonatkozó előírás nem irányadó. A tárgyaláson kívüli elbírálás legfeljebb a Pp. 157. § (1) bekezdés c) pontja szerinti kifogásra adhat alapot (észszerű idő), vagyoni elégtételt azonban az észszerű határidő túllépése nem alapos meg.

- Külön figyelmet, eltérő munkaszervezési feladatokat generáltak azok az ügyek, amelyekben a kormányzati igazgatási szerv vagy annak vezetője félként vagy a fél képviselőjeként vett részt. Az igazgatási szünetről szóló 2023. évi XXVI. törvény 3. § (2) bekezdés 7. pontja szerint az igazgatási szünet időtartama nem számít bele a közérdekű adat megismerésére irányuló igények, továbbá a panaszok és közérdekű bejelentések, valamint az országgyűlési képviselők által benyújtott írásbeli kérdések, továbbá bármely más szerv, illetve személy részéről történő megkeresés, vizsgálat, illetve felhívás ügyintézésének határidejébe. Az igazgatási szünet elrendeléséről szóló 316/2024. (XI. 6.) Korm. rendelet 1. §-ában szereplő előírások helyes értelmezése szerint a Pp. 146. § (1) bekezdése szerinti határidőbe nem számít bele az igazgatási szünet időtartama, amely határidők a bíróság intézkedési határidejére is irányadók. Ebből következően a bíróság intézkedési határidejébe sem számít bele az igazgatási szünet időtartama. A fél Pp. 157. § (1) bekezdés d) pontja alapján előterjesztett kifogása alaptalan, ha a bíróság az ítélezési szünet lejártát követően a határidőből még hátralévő idő alatt az intézkedést megteszi.
- Különösen az ítélezési szünetek körüli időszakban, munkaszervezési szempontból jelent kihívást, indokolatlan többletfeladatot, hogy ezekben a típusú perekben az eljárási szabályokat, illetőleg a Kúria által kialakított elveket is figyelembe véve, attól számítva, hogy valamennyi irat a másodfokú bíróság rendelkezésére (fellebbezés, fellebbezési ellenkérelem, esetlegesen az arra tett, a Pp. 376. § (4) bekezdése szerinti észrevétel) áll, tárgyaláson történő elbírálás esetén 0-20 nap, a Pp. szerint főszabálykénti tárgyaláson kívüli elbírálás esetén 0-50 nap közötti időszakban bármikor bekövetkezhet az a nap, amelyhez képest 15 napon belül el kell bírálni a fellebbezést. Arra, hogy ez mikor következik be, a bíróságnak semmilyen ráhatása nincs, kizárólag a felek magatartásától függ.
- Mindezek következtében a másodfokú bíróság rajta kívülálló okok miatt nem tud eleget tenni ezekben a perekben a törvényben megállapított 15 napos intézkedési kötelezettségének, ugyanis az elbírálásra nyitva álló törvényi határidő nem illeszkedik az előzőekben – a kézbesítési szabályok kapcsán – felhívott jogszabályi környezetbe.
- A nyári ítélezési szünetben, illetőleg a szabadságolások körüli időszakban, az előzőekben már körülírt bizonytalanság miatt, hogy mikor következik be az a nap, amelyhez képest 15 napon belül el kell bírálni a fellebbezést, sérülhet a törvényes bíróhoz való alapjog, ugyanis adott esetben ezekben a perekben kizárólag az elbírálási határidőnek való megfelelés az ügy átosztását tenné szükségessé az ügyet már ismerő, abban már intézkedéseket foganatosított tanácsról egy másik, az ügyet nem ismerő, abban az ügyben addig intézkedéseket nem tevő tanácsra.
- Jogalkotást igénylő joghézagot eredményez, hogy a Pp. 147/A. §-a nem tartalmaz határidőt arra, hogy meddig lehet előterjeszteni a Pp. 157. § (1) bekezdés d) pontja szerinti kifogást. A jelenleg hatályos szabályok alapján nem adható megnyugtató válasz erre a kérdésre, nem vezethető le a törvényből az a – 157. § (1) bekezdés a), b) és c) pontja szerinti kifogás előterjesztésének határideje körében kialakult – jogértelmezés, amely szerint az eljárás befejezése után már nem terjeszthető elő a kifogás.

1.2.3. Összegzés

A MABIE egyetért azzal, hogy az igazságszolgáltatás hatékonyságának javítása kiemelten fontos terület. A cél az, hogy a jogkeresők a lehető legrövidebb idő alatt jussanak jogerős, végrehajtható döntésekhez, a jogvitájuk megnyugtató lezárásához. Az állampolgárok elvárása és valamennyi jogkereső érdeke, hogy az állam a jogszabályokban meghatározott határidők pontos betartásával lássa el feladatait. Ennek részeként fogalmazódik meg az elvárás a bíróságokkal szemben is, a perek észszerű időn belül történő befejeződésével kapcsolatban.

Az „új” vagyoni elégtétel jogintézményének hatályba lépése óta eltelt 9 hónapban igazolódtak a bírói kar előzetesen megfogalmazott aggályai: a jogintézmény éppen e célok megvalósulása ellenében hat, növeli a bíróságok adminisztrációs terheit (még akkor is, ha vagyoni elégtétel nyújtására mindössze néhány esetben, néhány százezer forint összegű nagyságrendben került eddig sor) és valójában az eljárások elhúzódnak eredményezi.

A Pp. módosítására, illetőleg a Kp. tervezett módosítására, az „új” vagyoni elégtétel jogintézményének bevezetésére valódi társadalmi szabályozási szükséglet hiányában, az európai jogállami sztemderdekbe, nemzetközi egyezménybe ütköző módon került sor, a jogintézmény a Jat. 2. § (5) bekezdés a) pontjában írt a szabályozási célnak sem felel meg.

A jogintézmény az eljárások gyorsításának eléréséhez nem szükséges, arra alkalmatlan, adott esetben éppen a garanciális jellegű eljárási jogok, az eljárás észszerű időn belüli befejezéséhez fűződő alapjog sérelmével is járhat.

1.3. A javaslat jogalkotási és költségvetési következményei

A javaslat végrehajtásához a Pp., a Módtv., és a Pevtv. módosítása a Kp. módosításának hatályon kívül helyezésére van szükség.

A javaslat megvalósításának közvetlen költségvetési hatása nincs.

2. JAVASLAT A BÍRÓI ÉLETPÁLYÁVAL KAPCSOLATOS SZABÁLYOZÁS MÓDOSÍTÁSÁRA

2.1. Javaslat

A második javaslat az Alaptörvény és a Bjt. módosítására irányul.

2.1.1. Javaslat az Alaptörvény 26. cikk (2) bekezdésének módosítására

Javaslatunk szerint az Alaptörvény 26. cikk (2) bekezdésének módosítására van szükség az alábbiak szerint.

„26. cikk (2) A hivatásos bírákat – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – a köztársasági elnök nevezi ki. Bíróvá az nevezhető ki, aki a [~~harmineötödik~~] harmincadik életévét betöltötte. A Kúria elnöke és az Országos Bírósági Hivatal elnöke kivételével a bíró szolgálati jogviszonya az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig, sarkalatos törvényben meghatározott esetekben a bíró hetvenedik életévének betöltéséig állhat fenn.”

2.1.2. Javaslat a Bjt. 4. § (1) bekezdésének módosítására

Javaslatunk szerint a Bjt. 4. § (1) bekezdésének módosítására van szükség az alábbiak szerint.

„4. § (1) Magyarországon bíróvá az a [~~harmineötödik~~] harmincadik életévét betöltött személy nevezhető ki, aki

a) magyar állampolgár,

b) nem áll cselekvőképességet érintő gondnokság vagy támogatott döntéshozatal hatálya alatt,

c) egyetemi jogi végzettséggel rendelkezik,

d) a jogi szakvizsgát letette,

e) vállalja, hogy e törvény rendelkezéseinek megfelelően vagyonynyilatkozatot tesz,

f) legalább [~~két évig a bíróságon kívül joggyakorlatot folytatott és~~] egy évig

fa) bírósági titkárként, alügyészként, ügyvédként, közjegyzőként, jogtanácsosként dolgozott,

fb) kormánytisztviselőként, illetve köztisztviselőként központi közigazgatási szervnél közigazgatási, illetve jogi szakvizsgához kötött munkakörben dolgozott,

fc) korábban alkotmánybíróként, bíróként, katonai bíróként, ügyészként működött,

fd) nemzetközi szervezetnél vagy az Európai Unió valamely szervénél ítélkezett, vagy az igazságszolgáltatással összefüggő tevékenységet folytatott,

g) a pályaalakmassági vizsgálat eredménye alapján a bírói hivatás gyakorlására alkalmas.”

2.2. Indokolás

2.2.1. A hatályos nemzeti szabályozás

Az Alaptörvény és 26. cikk (2) bekezdése, valamint a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt) 4. § (1) bekezdésének f) pontja 2025. március 1-től kezdődően a bírói kinevezés feltételéül írja elő többek között azt, hogy bírónak az nevezhető ki, aki a 35. életévét betöltötte és legalább 2 éven keresztül bírósági joggyakorlatot folytatott. A Bjt. 4. § (1) bekezdésének első mondatát és a 4. § (1) bekezdés f) pont első fordulatát 2025. március 1. napjától kezdődő hatállyal a 2026. évi LXXIV. törvény 96. §-a módosította.

A módosításra az előterjesztői indokolás szerint azért volt szükség, mert az a leendő bírák szakmai felkészültségének további erősítését szolgálja, valamint hozzájárulhat a közbizalom erősítéséhez és a bírói döntéshozatal minőségének javításához. A módosító törvény előterjesztői indokolása a változás szükségességét azzal magyarázta, hogy „a bírói feladatokat azok a jogászok tudják hatékonyan, magabiztosan, időszerűen elbírálni, akik a kellő élettapasztalat mellett, kellő szakmai gyakorlattal, tapasztalattal rendelkeznek.” A nyilvánvalóan jól hangzó, és a MABIE által sem vitatottan helyes célt azonban más intézkedéssel lehet elérni, a bevezetett módosítás azt hatékonyan nem szolgálja.

Fontos rámutatni arra is, hogy valójában más célt szolgált a törvényt módosítás. Nem szabad elfelejteni, hogy e lépésre a bírói szervezetben óriási felháborodást keltő négyoldalú megállapodás megkötése után, az első magyar bírótüntetéshez nagyon közeli időpontban került sor. Ebben az időszakban a bíróságokra sokan a jogállamiság utolsó bástyájaként tekintettek.

A bírói éthosz kulcsa a bírói függetlenség, az autonóm gondolkodás, és a jogállami elvek, alapjogok tiszteletben tartása, akár más hatalmi ág nyomásának is ellenállva. A módosítások a bírósági szervezethez képest kívülről pályázók létszámának nagyarányú megemelkedésével felvetik annak a lehetőségét, hogy ez a fajta autonóm gondolkodás és attitűd a jövőben gyengül.

2.2.2. Nemzetközi szabályozás

Németországban, Ausztriában, Franciaországban, Spanyolországban, Svédországban, Horvátországban, Észtországban nincs minimum korhatár és kötelező külső szolgálati idő sem, Lengyelországban a minimum életkor 29 év, Csehországban, Szlovákiában, Szlovéniában 30 év és nincs kötelezően előírt külső joggyakorlati idő.

Az Európa Tanács bírák kinevezési feltételeire vonatkozó ajánlásai nem említene konkrét életkort, ahogy nincs szövege a külső gyakorlat előírására sem.

A Velencei Bizottság a kinevezési feltételeket bevezető jogszabálymódosításokról szóló 2025. június 16-ai véleményében arra mutatott rá, hogy a 35 éves korhatár magasnak minősül, és a későbbiekre vár annak megválaszolója, hogy a legitim célként megfogalmazottak teljesítéséhez a fenti két intézkedés hozzájárul-e.

2.2.3. A szabályozás problémái

- A módosítások bevezetését hatástanulmány nem előzte meg, nem ismert a hazai jogirodalomban olyan publikáció, amely arra a következtetésre jutott volna, hogy a bírói minimumkorhatár 30 évben való meghatározása ne váltotta volna be a hozzá fűzött reményeket. Statisztikai elemzés sem ismert, amely szerint a 30-35 éves kor közötti pályakezdő bírók alacsonyabb minőségi vagy mennyiségi mutatókat produkálnának az ítélkezés során, mint a bírói pályájukat 35 éves korban vagy afelett kezdők.
- A 30 évnél magasabb életkori előírás nem indokolható, ettől kezdődően kortól független az alkalmasság kérdése. A szolgálati idő, a tényleges ítélkezési tevékenység alapján szerzett tapasztalat, a képzettség az, ami a munka minőségét illetően számít, nem az életkor.
- A hazai munkaerőpiaci viszonyok között az átlagosan 23-24 éves korban megszerzett jogi diploma utáni 11-12 év elviselhetetlenül hosszú várakozási időt jelent a bírójelölteknek, ebből következően a legkvalifikáltabb jogászok számára nem vonzó a 35 évesen való ismételt pályakezdés. A bírói életpályára bírósági fogalmazóként, majd bírósági titkárként következetesen és elhivatottan készülők, a bírói kinevezést ambicionáló, tehetséges fiatalokat a 30 évről 35 évre megemelt korhatár és a 2 év kötelezően külső munkáltatónál eltöltött idő a bírói életpályától elrettenti.
- Ellentétes a szakmai színvonal emelésére vonatkozó érvvel az a tény, hogy jogi szakvizsgához nem kötött jogi munkakörben is lehet teljesíteni a 2 éves időtartamot. A jogszabály nem tartalmaz utalást azokra a munkakörökre sem, amelyek kétéves gyakorlása gazdagítaná a bírói munkavégzéshez szükséges szaktudást, vagyis az előfeltétel bármely munkakör gyakorlása mellett teljesülhet.
- A klasszikus bírósági karrierút kapcsán a fogalmazói időszak azért fontos a leendő bírók életében, mert az szolgálja leginkább a szervezeti értékek, kultúra elsajátítását. Ekkor van lehetőség arra, hogy tapasztalt bírók mellett dolgozva munkamódszereiket, tárgyalásvezetési gyakorlatukat, határozatszerkesztési stílusukat a fogalmazók magukévá tegyék. Erre önálló hatáskörben eljáró bírósági titkárként már jóval kevesebb vagy semennyi lehetőség nem adódik. A MABIE támogatja a 3 éves fogalmazói időszak még inkább gyakorlatorientált átdolgozását, a társszervek, társhivatások szerveivel (pl. ügyvédi kamarák, ügyészségek) való intenzívebb együttműködést, annak érdekében, hogy a társhivatások tapasztalataiból is minél többet szerezhessenek meg a fogalmazók. Ezt követően pedig a teljes bírósági életpályát végig kísérő képzésekbe is sokkal intenzívebben lehetne bevonni a társhivatások, civilszervezetek képviselőit, ez alapvetően az Országos Bírósági Hivatal felelőssége. Ilyen módon a szakmai színvonal emelésére vonatkozóan megfogalmazott cél a 2025. március 1-jei módosítások nem kívánatos mellékhatásai nélküli is megvalósulnának
- Támogatjuk azt, hogy ne csak a klasszikus bírósági életpályát (fogalmazó-titkár-bíró) bejáró jelöltek, hanem más hivatásrend tagjaként elhivatott munkát végző jogászok is bírónak válhassanak. A bírói pályázati rendszer eddig is nyitott volt a kívülről jövő pályázók számára, ezt mind a Bjt., mind a bírói álláspályázatok elbírálásának részletes szabályairól és a pályázati rangsor kialakítása során adható pontszámokról szóló 7/2011. (III. 4.) KIM rendelet (a továbbiakban: KIM rendelet) is biztosítja. Ez nemcsak elméleti lehetőség, a bírósági szervezet valamennyi szintjén történtek olyan bírói kinevezések,

amelyek esetében a pályázó nem rendelkezett bírósági múlttal. A bírósági rendszer tehát jelenleg is nyitott, ugyanakkor külső pályázók pályakezdő bíróként való hirtelen tömeges megjelenése nem szolgálja a társadalom érdekét, amellet, hogy ez a magyar jogi hagyományoknak sem felel meg. Mindkét karrierút lehetőségére szükség van az ideális összetételű bírói kar kialakulásához, a klasszikus bírósági karrierút ilyen mérvű sorvasztása azonban nem járul hozzá az ítélkezés színvonalának emeléséhez.

2.3. A javaslat jogalkotási és költségvetési következményei

A javaslat az Alaptörvény és a Bjt. módosítását igényli.

A javaslat megvalósításának közvetlen költségvetési hatása nincs.

3. JAVASLAT A BÍRÓI ILLETMÉNYRENDSZERREL KAPCSOLATOS PROBLÉMÁK KEZELÉSÉRE

3.1. Javaslat

A harmadik javaslat a Bjt. módosítására irányul.

3.1.1. Javaslat a Bjt. 173. § (2) bekezdésében foglaltak módosítására

Javaslatunk szerint a Bjt. 173.§ (2) bekezdésének a)-c) pontja 2026. szeptember 1. napjától kezdődő hatállyal az alábbiak szerint módosul:

„173. § (1) A járásbíró, a törvényszéki bíró, az ítélőtábla bírása beosztási pótlékra jogosult.

(2) A beosztási pótlék összege a bírói illetményalap összegének

a) a járásbírói bírónál ~~[20]~~ 70,

b) a törvényszéki bírónál ~~[40]~~ 90,

**c) az ítélőtábla bírójánál ~~[70]~~ 120,
százaléka.”**

3.1.2. Javaslat a Bjt. 174. § (3) bekezdésében foglaltak módosítására

A javaslat szerint a Bjt. 174.§ (3) bekezdése 2026. szeptember 1. napjától kezdődő hatállyal az alábbiak szerint módosul:

„174. § Az (1) és (2) bekezdés szerinti cím adományozásával címpótlékként a címzetes törvényszéki bíró a bírói illetményalap összegének ~~[30]~~ 80 százalékát, a címzetes táblabíró ~~[50]~~ 100 százalékát, a címzetes kúriai bíró ~~[80]~~ 130 százalékát kitevő összegre jogosult.”

3.1.3. Javaslat a Bjt. 169. § (2) bekezdésében foglaltak módosítására

A javaslat szerint a bírói illetményalap valorizációjának bevezetésével a Bjt. 169.§ (2) bekezdés helyére a következő rendelkezés lép 2026. szeptember 1. napjától kezdődő hatállyal:

„169.§

(...)

(2) A tárgyév március 1-jétől a következő év február végéig terjedő időszakra megállapított bírói illetményalap havonta a Központi Statisztikai Hivatal által hivatalosan közzétett, a tárgyévet megelőző évre vonatkozó nemzetgazdasági havi átlagos bruttó kereset 1,2 szeresének megfelelő összeg, annak összege az előző évi összegnél nem lehet alacsonyabb.”

3.2. Indokolás

3.2.1. A hatályos nemzeti szabályozás

A hatályos nemzeti szabályozás a Bjt. és az éves költségvetési törvény rendelkezésein alapul.

Az előző kormányzat az évszázados hagyományt megtörve elválasztotta a kúriai bírók illetménye megállapításának módszerét a területi bírósági szinteken szolgálatot teljesítő bírók illetményének meghatározására vonatkozó szabályoktól.

A hatályos szabályozás a Kúria elnökének illetményét a bírói illetményalap szorzatában, a kúriai bírók illetményét a Kúria elnöke illetményének meghatározott %-ban határozta meg. Az alsóbb fokú bíróságokon dolgozó bírók illetménye a bírói illetményalap, továbbá beosztáshoz, a szervezetben eltöltött időhöz kapcsolódó pótlékok kombinációjával számíthat. A mindenkori bírói illetményalap éves mértékéről a költségvetési törvény rendelkezik, az inflációtól és a nemzetgazdasági átlagkereset változásától függetlenül számos évben az előző évvel azonos mértékben.

3.2.2. A szabályozás problémái

3.2.2.1. Az egyes bírósági szinteken dolgozó bírók illetményének aránytalan különbsége

- Az illetmény megállapításának kúriai bírókat érintő módszerét a jogalkotó úgy határozta meg az előző kormányzat által javasolt és 3 lépcsőre szabdaltnál magasabb bérfelépítésben, hogy a béremelési mérték - a második ütemben -, a területi bírói illetmény 10%-os emeléshez képest, akár 70-90%-kal növelte a kúriai bírói javadalmazást. Ez indokolatlan, aránytalan különbséget hozott létre a jogállási szempontból azonos, kúriai és alsóbb fokú bíróságokon dolgozó bírók között.
- A 2025. január 1-től kezdődően bevezetett szabályozás az alsóbb szinteken lehetetlenné tette, hogy az igazságügyi alkalmazotti és a kezdőbírói fizetéseket nagyságrendjükben elkülönítsék egymástól és a tisztviselői bérek egy része elérte és meg is haladja a titkári bérekkel együtt a kevesebb szolgálati idejű bírók illetményét.
- A szabályozás a közvéleményben azt a valótlan képet alakítja ki, hogy a bírók jövedelme valamennyi ítélkezési szinten jelentősen emelkedett.

3.2.2.2. A bírói illetményalap eróziója

- A bírói illetmények sokévtől való kihagyás után 2021. év január 1. napjától a bírói illetményalap 566.600.- forintra emelésével változtak. Ezt követően 2025. január napján történt csak béremelés, ekkor a bírói illetményalap 651.590.- forintra, majd 2026. januárban 716.830.- forintra növekedett.
- A nemzetgazdasági bruttó átlagkereset 2021-ben 8,1%-kal, 2022-ben 17,5%-kal, 2023-ban 14,2%-kal, 2024-ben 9,8%-kal, míg 2025-ben 9%-kal, 2026-ban várhatóan 8,7%-kal bővül. Így ebben az időszakban a bruttó átlagkereset mintegy 66,8%-kal emelkedett, ezzel szemben a bírói illetményalap mindösszesen 25%-kal. Ám, a béremelkedés a 2027. évre tervezett 15%-os növeléssel is csak 40%-ot fog kitenni, amellyel az elmaradás továbbra is legalább 26,8%-os.

- Az elmúlt – releváns - öt évben az infláció összesen 47,8- 48,4 %-ot tett ki, amelyet még a 2027-es béremelés sem fog ellensúlyozni. Így a bírói illetmény folyamatos leszakadásban van az inflációhoz és a nemzetgazdasági átlagkeresethez viszonyítva is.
- A bírói illetmények 2024. év végére a 2021. évi bírói illetmény reálértéknek mindössze a 64,2%-át tették ki, amely 2025. évre annak 74,8%-ára, 2026. évre a 2021-es bér a 81,3%-ára növekedett. Amennyiben 2027. évben megtörténik a bírói illetményalap 15%-os emelése és 3,5%-os inflációval számolunk, akkor is a 2021. évi értékének csupán a 92,8%-a lesz, amely egyetlen hatalmi ág munkavállalóinál sem tapasztalható.

A bírói illetményalapnak a nemzetgazdasági bruttó átlagkereset emelkedésétől és az inflációtól való fokozatos leszakadását az alábbi táblázat szemlélteti:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Össz.
Az átlagkereset mértéke (Ft)	438.800	515.800	589.114	646.800	705.000	N.a.	N.a.	-
A növekedés mértéke az előző évhez képest (%)	8,1	17,5	14,2	9,8	9	8,2 (Becsült adat)	N.a.	66,8
Az átlagos éves infláció mértéke (%)	5,1	14,5	17,6	3,7	4,4	3,2-3,8 (Becsült adat)	3 (Becsült adat)	47,8- 48,4
A bírói illetményalap összege (Ft)	566.600	566.600	566.600	566.600	651.590	716.830	824.350	-
A növekedés mértéke	-	0	0	0	15	12	15	40

3.2.2.3. A bírói illetményalap valorizációjának elmaradása

- A bírói illetményalap megállapításának az alapproblémája az, hogy az nem kompenzálja automatikusan az éves infláció miatti leértékelődést, sem pedig a nemzetgazdasági bruttó átlagkereset változását. Ez évről évre a bírói függetlenség juttatási részterületének sérelmét jelenti, a bírói szervezetet pedig kiszolgáltatottá teszi a kormányzati és törvényhozó hatalmi ággal szemben.
- Az Európai Unió Bírósága (EUB) több határozatában kifejtette (C-64/16, C-146/23, C-374/23), hogy a bírói bérek politikai döntéstől való függetlensége a bírói függetlenség része. A jogállamisági mérőszámok teljesítésének egyik jelentős komponense lehet, ha az EUB gyakorlata mentén függetlenítenék a bíróságokat az éves alkudozásoktól, politikai kitétségtől a minősített többséget igénylő jogállási törvényben történő értékkevető megoldással.

3.2.2.4. A bírói és ügyészi juttatások, javadalmak, pótlékok közötti különbségek

Az ügyészi és bírói jogállási törvényekben indokolatlan, észszerűtlen, a bírókra hátrányos szabályozási különbségek jelennek meg. Ezek 8-10 jogintézmény tekintetében is azonosíthatók.

Ekként 2027. január 1-től kezdődően javasolt a bírói és ügyészi juttatások egységes szabályozását megvalósítani és ennek keretében a bírói juttatásokra vonatkozó, az ügyészi juttatásoknál kedvezőtlenebb szabályozást módosítani a Bjt-ben.

3.2.3. A javaslat jogalkotási és költségvetési és következményei

A javaslat a 2026. évi költségvetési törvény módosítását, a 2027. évi költségvetési törvényben új szabályozás bevezetését és a Bjt. módosítását igényli.

A javaslat megvalósításának közvetlen költségvetési vonzata 2026-ban a beosztási pótlék emelésében, 2027-ben a bírói és ügyészi juttatások egységesítéséből eredő kiadásokban, valamint a 2027-ben a tervezett, 15%-os illetményalap növelés valorizációra történő felhasználásában jelentkezik. A 2027-re tervezett tisztviselői béremelést a 35%-os emeléshez képest a 2026-ra eső nemzetgazdasági bruttó átlagkereset növekedésével azonos mértékben indokolt meghatározni.

4. JAVASLAT A TÁRGYALÁS ONLINE NYILVÁNOSSÁGÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ SZABÁLYOZÁS HATÁLYON KÍVÜL HELYEZÉSÉRE

4.1. Javaslat

A negyedik javaslat a Pp. és a büntető eljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.), egyes rendelkezéseinek, valamint a bírósági tárgyalás online nyilvánosságára vonatkozó részletes szabályokról szóló 15/2025.(XII. 10.) IM rendelet (a továbbiakban IM rendelet) egészének hatályon kívül helyezésére irányul.

4.1.1. Javaslat a Pp. egyes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezésére

A javaslat elsőként a Pp. „69/A. A tárgyalás online nyilvánossága” alcím (232/A. – 232/D. §) hatályon kívül helyezésére irányul.

4.1.2. Javaslat a Be. egyes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezésére

A javaslat másodikként a Be. „LXXI/A. Fejezet (Hallgatóság online jelenléte a tárgyaláson - 438/A.-438/G. §) hatályon kívül helyezésére vonatkozik.

4.1.3. Javaslat az IM rendelet hatályon kívül helyezésére

A javaslat harmadikként a bírósági tárgyalás online nyilvánosságára vonatkozó részletes szabályokról szóló 15/2025.(XII. 10.) IM rendelet hatályon kívül helyezését célozza.

4.2. Indokolás

4.2.1. A hatályos nemzeti szabályozás

A bírósági tárgyalások online nyilvánosságára vonatkozó szabályozás két célból született. Ezt a 2025. évi XLIX. tv. preambulumban 11 és 12. pontja ekként fogalmazza meg:

„A rendelkezésre álló technikai-informatikai eszközök alkalmazásával indokolt megteremteni a bírósági tárgyalások online nyilvánosságát annak érdekében, hogy a bírósági eljárások átláthatósága és ezáltal a törvényesség társadalmi ellenőrzése a kor technológiai lehetőségeihez igazodva – az állampolgári költség- és időráfordítás szükségletét minimalizálva – növekedhessen. - ... - Az online nyilvánosság megteremtése ugyanakkor nemcsak a társadalmi kontroll kiteljesedését szolgálja, hanem a jogi oktatás és tudományos kutatás korszerűsítésében is jelentős szerepet tölthet be. A modern technológiai eszközök és digitális platformok használata ugyanis lehetővé teszi, hogy a jogi vagy államtudományi képzési területen tanuló hallgatók, illetve e képzési területeken képzést folytató oktatók és kutatók is közvetlenül bekapcsolódjanak a tárgyalások követésébe, valós idejű betekintést nyerve a bírósági eljárások működésébe és dinamikájába.”

Az egyik megközelítésben a tárgyalás nyilvánossága garanciális szabály, a tisztességes eljárás alapkövetelménye. Az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikke szerint: "Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak

megalapozottságát illetően. Az ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni, a tárgyalóterembe történő belépést azonban meg lehet tiltani a sajtónak és a közönségnek a tárgyalás teljes időtartamára vagy egy részére annyiban, amennyiben egy demokratikus társadalomban ez az erkölcsök, a közrend, illetőleg a nemzetbiztonság érdekében szükséges, ha e korlátozás kiskorúak érdekei, vagy az eljárásban résztvevő felek magánéletének védelme szempontjából szükséges, illetőleg annyiban, amennyiben ezt a bíróság feltétlenül szükségesnek tartja, mert úgy ítéli meg, hogy az adott ügyben olyan különleges körülmények állnak fenn, melyek folytán a nyilvánosság az igazságszolgáltatás érdekeit veszélyeztetné”.

A másik megközelítésben a tárgyalás nyilvánossága nem jogi garanciaként, hanem a társadalom minél szélesebb körű tájékoztatásával egyfajta társadalmi kontrollként funkcionál.

Álláspontunk szerint a tárgyalás nyilvánossága körében az eljárásjogi törvények hibátlan és teljes körű szabályozást tartalmaznak. A jogalkotó a jelenleg hatályos szabályozással összehangolta a nemzetközi egyezményekből, az Alaptörvényből fakadó, a tárgyalás nyilvánosságához fűződő ösztársadalmi garanciális érdekeket az érintettek személyiségi jogainak védelmével és nem utolsó sorban azzal, hogy a bíró az elsődleges alkotmányos feladatának az ítélezési kötelezettségének zavartalanul eleget tudjon tenni.

Az eddigiekből következően a tárgyalás nyilvánosságával, mint alapvető garanciával kapcsolatban jogalkotási kényszer nem állt fenn.

Elfogadjuk azt a feltevést, hogy lehet társadalmi igény a tárgyalások szélesebb körű nyomon követésére, azonban ezt a társadalom, illetve a közvélemény tájékoztatására vonatkozó feladatként kell értelmezni, erre pedig már bevezetett intézmények állnak rendelkezésre. Az online nyilvánosság megteremtésének letéteményesei ugyanis napjainkban elsősorban a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény szerinti médiatartalom-szolgáltatók. A bíróságok tájékoztatási kötelezettségeit az eljárási törvények teljeskörűen szabályozzák, a társadalom, illetve a közvélemény további tájékoztatását nem indokolt áttelepíteni a sajtóról, illetve a média-tartalom szolgáltatókról a bíróságokra.

4.2.2. Nemzetközi szabályozás

A jogintézményre nézve nincs követendő európai jogi gyakorlat. A bírósági tárgyalás streaming jellegű közvetítésének lehetősége Norvégia és Moldova legfelsőbb bíróságain, illetve az olasz alkotmánybíróságon jelentkezik, azonban a személyiség- és adatvédelmi aggályok nem ezeken a fórumokon kerülhetnek elő, ahol bizonyítás nem, kizárólag jogkérdések eldöntése zajlik. Az Európai Unió Bírósága és az Emberi Jogok Európai Bírósága is biztosít egyfajta tárgyalásközvetítést, azonban ezen fórumok előtt sem bizonyítási eljárás történik, az ügyfelek és egyéb eljárási résztvevők jogait a közvetítés nem veszélyezteti.

4.2.3. A szabályozás problémái

A tárgyalás online nyilvánosságára vonatkozó jogintézmény számos, azonnali orvoslást igénylő problémát vet fel.

- Az IM rendeletben meghatározott célokkal ellentétben az online nyilvános tárgyaláson való részvételre nincs tényleges társadalmi igény.
- A kép- és hangfelvétel készítésének általános tilalmára vonatkozó előírás betartatása a mai technológiai környezetben nem lehetséges. Ebből következően a személyiségi jogok védelmére vonatkozó előírások érvényesülése sem elképzelhető. A bírósági adatkezelés jogalapját a GDPR rendelet 6. cikk. e) pontja jeleníti meg, mely szerint a bíróságnak közhatalmi tevékenységéből következően joga van mindazon adatok kezeléséhez, amelyek feladat gyakorlásához szükségesek. A tárgyaláson résztvevő személyek képének és hangjának interneten keresztül történő nyilvánosságra hozatala a GDPR 3. cikk. 2. pontja szerinti adatkezelési műveletnek minősül, kétséges azonban, hogy ez a GDPR 6. cikk. e) pontja alapján – az érintettek hozzájárulása nélkül – jogszerű adatkezelésnek minősül-e.
- A jogszabály olyan kötelezettségeket, tilalmakat ír elő az online hallgatóság részére, amelyek vizsgálatára a tárgyalást vezető bírónak lehetősége nincs. Nem lehet ellenőrizni, hogy más, nem regisztrált személy nézi-e a közvetítést, illetve azt sem, hogy készül-e felvétel a tárgyalásról. Nagy létszámú online hallgatóság esetében a DÁP-on keresztül történő azonosítás ellenére sem biztosítható, hogy a tárgyalást ne kövesse nyomon olyan személy is, akinek részvétele az eljárás későbbi szakaszában megghiúsíthatná az eredményes bizonyítást.
- A tárgyalás online nyilvánosságának általános biztosítására szolgáló technikai háttér nem épült ki. Az informatikai és hardver-fejlesztési erőforrások felhasználásánál előnyt kell, hogy élvezzen az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatásokra vonatkozó technológiai környezet fejlesztése.
- A felsőoktatásban tanulók online részvételével kapcsolatos előírások ellentétesek azzal a törekvéssel, hogy a jogi hivatást választó hallgatók személyesen és ne online formában ismerkedjenek meg a bíróságok gyakorlatával. Erre egyébként a valóságban semmi szükség, valamennyi egyetemi városban működik bíróság, ahol a hallgatók eddig is részt vehettek hallgatóságként a tárgyalásokon.
- Az online nyilvánossággal kapcsolatosan készült minisztériumi hatásvizsgálati lap szerint ezen intézkedés (tehát csak az online nyilvánosság) az elkövetkező 4 évben 3 499 358.000, - Ft költségvetési egyenlegrontó hatással jár, egyszerűbben: ennyibe kerül a bevezetés és üzemeltetés 4 éven keresztül, holott erre a fentiek szerint nincs is szükség.

4.2.4. Összegzés

A tárgyalások online nyilvánosságára vonatkozó szabályozás a polgári, és közigazgatási perrendtartás, valamint a büntető eljárásjog nem valós társadalmi igényre épülő, az eljáró bíró munkáját feleslegesen terhelő eljárásjogi jogintézmény. Gyakorlata nem alakult ki, megvalósítása a perelőkészítési munkát aránytalanul nehezíti, az informatikai fejlesztés a költségvetést feleslegesen terheli, a személyiségi jogok védelmével összefüggő előírásai pedig betarthatatlanok.

A tárgyalás online nyilvánosságának szélesítését a már meglévő, az egyes eljárásjogi törvények kép- és hangfelvétel készítésére vonatkozó jogintézményeinek pontosításával lehet biztosítani. Az online nyilvánosság megteremtésének letéteményesei ugyanis napjainkban elsősorban a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól 2010. évi CIV. törvény szerinti médiatartalom-szolgáltatók. Az azonosításukra vonatkozó szabályozás egyértelműsítésével a tárgyalások Alaptörvény XXXVIII. cikkében rögzített nyilvánossága a szükséges mértékben, széles körben és felesleges ráfordítás nélkül teljesülhet.

4.3. A javaslat jogalkotási és költségvetési következményei

A javaslat végrehajtásához a Pp., a Kp. és a Be. módosítására, valamint az IM rendelet hatályon kívül helyezésére van szükség.

A javaslat végrehajtása a jogintézmény működtetéséhez szükséges hardver- és szoftverfejlesztés folytatásának leállításából költségvetési megtakarítást eredményez.